

Azərbaycana sığınan cahan

COP29 həm də həmrəylik məkanı kimi diqqət çəkir

Yasəmən Musayeva

Azərbaycan çoxmillətli ölkədir, amma COP29 günlərində sanki dünya kiçilib ölkəmizə sığımsdı desək, heç də mübaliğə etmərik. Bunu şənbə günü reportaj üçün yollandığımız "yaşıl zona" da bir neçə saat ərzində apardığımız müşahidələr, müxtəlif ölkələrin insanları ilə xoş və səmimi söhbətlər, ziyarət etdiyimiz bir-birindən maraqlı pavilyonlar da sübut edirdi.

Ümumiyyətlə, olduqca geniş ərazidə təşkil olunmuş "yaşıl zona"nın həyətinə, pavilyonlar quraşdırılmış ərazisinə daxil olandan etibarən özünü beynəlmiləl mühitdə hiss etməyə başlayırsan. Fərqli dillərə, dillərə, millətlərə məxsus insanların bir-birlərinin dilini anlamasalar belə sadəcə jestləri, gülümsəmələri ilə necə anlaşıqlarını gördükdə isə ilk düşündüyün o olur ki, həqiqətən də, Bakıda keçirilən COP29 qarşısına qoyduğu dünyanın gələcəyi üçün həmrəylik məqsədinə uğurla nail olub.

Pavilyonlara diqqət böyükdür

Səhər saatlarından etibarən xeyli sayda ziyarətçinin axın etdiyi "yaşıl zona" da birbaşa iqlim fəsadlarının aradan qaldırılması mövzusunda həsr olunmuş müxtəlif tədbirlər keçirilir. Bu tədbirlər "yaşıl zona" nı ziyarət edən həm yerli, həm də əcnəbi qonaqların diqqətini çəkirdi. Onların bəziləri isə özlərinə maraqlı olan mövzularda həvəslə müzakirələrə qoşulurdular. Məsələn, biz orada olarkən okean tuallantıları, dəniz canlılarının qorunması ilə bağlı keçirilən tədbirə necə böyük diqqət olduğunu müşahidə etdik.

Elə buradakı fərqli ölkələrin, şirkətlərin müxtəlif cür dizayn edilmiş pavilyonları da ziyarətçilərin geniş marağına səbəb olurdu. Yaxınlaşdığımız pavilyonlardan biri tullantılardan, bitkilərdən və samandan yanacaq istehsal edən müxtəlif şirkətlərə məxsus idi. Pavilyonu təqdim edən xanım dedi ki, həmin yanacaqdan daşınma və aviasiyada istifadə edilir. Həmçinin xeyli ziyarətçinin pavilyonla maraqlandığını, bəzi şəxslərin onlarla partnyorluq qurmaq istədiklərini öyrəndik.

Diqqət çəkən pavilyonlardan biri də "PMD projects" şirkətinə məxsus idi. Azərbaycanda çox önəmli layihələr həyata keçirdiklərini deyən tikinti şirkətinin nümayəndəsi Vüqar Hacıyev məlumat verdi ki, onlardan sonuncusu bu il noyabrın 8-də Zəfər Günündə açılışını Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi Zəfər parkıdır. Bu pavilyonda konsept mərhələsində olan maraqlı layihə sərgilənirdi. Belə ki, sözügedən layihədə sənaye təyinatlı binaların yox, yalnız sivil insanların yaşayacağı rezidenslərin, apartmanların, villaların tikintisi nəzərdə tutulub. Əgər Bakı şəhərində gerçəkləşdirilməsi nəzərdə tutulan layihə həyata keçirilərsə, bu, Azərbaycanda ilk olacaq ki, həm tikinti zamanı, həm də tikintidən sonra tələb olunan enerjinin 40 faizi alternativ enerji ilə təmin ediləcək. Həm külək, həm də günəş panellərindən istifadə olunacaq.

Heç şübhəsiz, "yaşıl zona"nın ən gözəgəlimli guşələrindən biri Bakı Ağ Şəhər pavilyonudur. Gənc memar İsgəndər Hacıyev dedi ki, hər gün çoxsaylı qonaqlar onların pavilyonunu ziyarət edirlər. Bakının rəmzlərindən olan Ağ şəhərin möhtəşəm maketi yerli və xarici qonaqları özünə cəlb edir.

Milli ab-hava

COP iqlim konfransı olsa da, müşahidə etdik ki, dünyanın dörd bir yanından Bakıya yığılan qonaqlar həm də məxsus olduqları xalqların, ölkələrin mədəniyyətlərini sərgiləmək üçün Azərbaycanda təşkil olunan bu nüfuzlu tədbiri bir növ önəmli fürsət sayıblar.

COP29-un "yaşıl zona" sında onlar üçün yaradılan hərtərəfli şəraitdən yararlanan əcnəbi qonaqlardan kimisi geyimi, saç düzümü, kimisi də əlində tutduğu hər hansı musiqi aləti ilə öz milli dəyərlərini nümayiş etdirirdi. Məsələn, geyimləri ilə uzaq Çin mədəniyyətini təmsil edən və maraqlı kompozisiya nümayiş etdirən xanımlardan və bəylərdən ibarət COP iştirakçılarının ziyarətçilərin çoxsaylı istəklərini qırmayaraq və üzlərindən gülüşü əsla əskik etməyərək dəqiqələrlə dayanıb onlarla fotolar çəkdirmələrini görmək istər-istəməz adamın üzündə xoş təbəssüm yaradırdı.

Ümumiyyətlə, "yaşıl zona"da hər kəsin qarşılaşanda sanki tanıyırımı kimi bir-birinə salam verməsi, gülümsəyərək ötməsi adi hal almışdı. Azərbaycan, Bakı adını eşidən əcnəbilərin səmimiyyətlə necə xoş sözlər dilə gətirmələri isə bir başqa qürurverici məqam idi.

Görünür, elə buna görə idi ki, Azərbaycan pavilyonunda sözün əsl mənasında iynə atsan, yerə düşməzdi. Milli ornamentli xalçalarımızla bəzədilmiş bu pavilyonda ustalarımız qədim əl sənətlərimizi nümayiş etdirirdilər. Eyni zamanda gənc rəssamlarımız həm xına ilə ziyarətçilərin əllərinə milli naxışlarımızı çəkir, həm də keramik qab üzərində Azərbaycanın milli rəsmlərini çəkirdilər.

Azərbaycan pavilyonunda xına rəssamı kimi çalışan Şirin Abıyeva söylədi ki, xalqımızın milli sənətlərini, eyni zamanda xınanı xarici vətəndaşlara tanıdırılar: "Xınayaxdı ölkəmizin qədim adət-ənənələrindəndir. Əvvəllər xınadan yalnız qızlarımız ailə həyatı quranda xınayaxdı mərasimi zamanı yaxma şəklində istifadə olunurdu. İndi isə festivallarda, bu cür böyük tədbirlərdə xınadan bəzək kimi istifadə olunur. Məqsədimiz xınanı xarici vətəndaşlara nümayiş etdirməkdir".

Müraciət edən insanların əlinə xına ilə müxtəlif milli naxışlar çəkən rəssam qeyd etdi ki, gələcək ziyarətçilərin xınaya böyük marağı var: "Hər gün müxtəlif millətlərdən olan xeyli insanın əlinə xına çəkirəm və onlar bunu çox bəyənirlər".

"İnsanlarımız çox mehriban, istiqanlı, gülərdür"

Keramika üzrə layihə meneceri olan Nəzrin Musayeva məlumat verdi ki, Azərbaycan pavilyonunda keramika üzərində rəsmlər təqdim edirlər: "Burada rəssamımız fəaliyyət göstərir. Tutaq ki, əgər bizə yaxınlaşan turistin rəsm çəkmək qabiliyyəti yoxdursa, rəssamımız onlara dizaynları göstərir və istədikləri dizaynları seçib rəngləyirlər. Sonra rəssamımız tərəfindən dizayna düzəlişlər edilir və həmin qab turistlərə hədiyyə edilir".

Braziliyadan gəlmiş İzis Jeanes adlı xanım da yanımızda Atəşgahın rəsmi seçərək qabın üzərində çəkilməsini istədi. Rəssam xanımın istəyini yerinə yetirən ərəfədə isə biz onunla bir az söhbət etdik. Braziliyalı xanım xüsusi vurğuladı ki, Azərbaycan çox xoşuna gəlib və COP29-la əlaqədar artıq bir neçə gündür ölkəmizdə olmasına baxmayaraq, özünü vətəninə kimi hiss edir: "İnsanlarımız çox mehriban, istiqanlı, gülərdür. Hətta bu xüsusiyyətlərinə görə Azərbaycanı Braziliyaya bənzədirəm. Bundan sonra da Azərbaycana, Bakıya tez-tez gələcəm".

"Yaşıl zona"da qədim şəbəkə sənətimiz sərgilənən ART pavilyonu da özünəməxsusluğu ilə diqqət çəkir. 36 ildir bu sənətlə məşğul olduğunu deyən şəbəkə sənətkarı Hüseyn Hacı Mustafazadə söylədi ki, Şəki Sənətkarlar Evinə həm emalatxanası, həm də sərgi salonu var: "COP29-un "yaşıl zona"sına əsərlərimi gətirib sərgiləməkdə məqsədim odur ki, mədəni irsimizi daha geniş şəkildə tanıdım. Buna qədər də tutaq ki, 20-30 nəfərlik xarici turist qrupları Şəkiyə səfər edib bu sənətlə tanış olurdular. Amma COP29-a demək olar ki, dünyanın hamısı cəmləşib və milli irsimizi tanıtmaq üçün daha geniş auditoriya var". Pavilyonu ziyarət edən əcnəbi qonaqlara master-klas göstərdiyini də vurğulayan sənətkar dedi ki, xarici qonaqlar şəbəkə sənətinə öz ölkələrində görmədikləri qeyri-adi sənət növü kimi baxırlar.

"Yaşıl zona"nın "bulvar"ı

"Yaşıl zona"da olduğumuz müddətdə fikir verdik ki, burada ən kiçik detalına qədər hər şey təbiətə zərər verməyəcək formada qurulub. Qələmindən tutmuş torbasına, su, kofe qablarına qədər hər şeyin geridönüşümlü olması nəzərdə tutulub. Hara baxsan, hansı pavilyona nəzər yetirsən, təbiilik diqqət çəkir, Yer üzünün yaşılmasının ümumi şüara çevrildiyi görünür.

Bu baxımdan Bakı Dənizkənarı Milli Park pavilyonu da xüsusi seçilir. Buradakı monitorlarda Milli Park, orada yerləşən abidələr, həmçinin ərazidə olan quşlar, ağaclar, bitkilər, eyni zamanda Xəzər dənizi və orada olan canlılar barədə ətraflı məlumatlar verilir.

Bulvar İdarəsində metodist işləyən Nigar Həsənova məlumat verdi ki, güllər, bitkilər və ağac bulvardan gətirilərək pavilyonda nümayiş etdirilir: "Burada hər şey təbiidir və bu, ziyarətçilərin xüsusi marağına səbəb olur".

Biz burada olduğumuz zaman da xeyli sayda əcnəbi qonaq pavilyona yaxınlaşıb sərgilənən bitki və güllər haqqında soruşurdu. "Yaşıl zona"nın "bulvar"ının fonunda ölkələrinə qayıdanda baxıb mənəvi rahatlıq duyacaqları çoxlu fotosessiya edirdilər.

Bəli, artıq bir həftədən çoxdur ki, Azərbaycan COP29 kimi nüfuzlu tədbirə evsahibliyi edir. On minlərlə qonaq ölkəmizə gələrək iqlimin yaratdığı fəsadlardan qurtulmaq üçün çıxış yolları arayır. Ancaq heç şübhəsiz, ilk öncə insanlar, ölkələr öz aralarında dil tapmağı bacarmalıdır ki, dünyanın xilasını naminə ortaq nəticələr əldə olunsun. Bu baxımdan COP29-un "mavi" və "yaşıl" zonalarına ilk gündən sülh,

həmrəylik, ümumiyyətlə, təhlükəsiz Yer  z  naminə birl shm k ideyalarının hakim olması onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycanın paytaxtı Bakıda keçirilən qlobal miqyaslı tədbir ümidverici nəticələr   n  n uğurlu platforma kimi tarixə d  c k.